

Náměstek ministra Marek Mora v pořadu Co na to vaše peněženka?

22.5.2023 - | Ministerstvo financí ČR

Petr SUCHOŇ, moderátor Opravdu v České republice hrozí ochromení v podobě generální stávky?

Jak moc musí vláda ustoupit, aby ustoupily odbory, na to se zeptáme našich hostů. Jedním z nich je právě předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula a také náměstek ministra financí, někdejší viceguvernér České národní banky Marek Mora. A oba hosty vítám přímo ve studiu, pane Středulo, dobrý podvečer. Dobrý.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Dobrý podvečer. Děkuji za pozvání.

Petr SUCHOŇ, moderátor
Pane náměstku, i vás vítám, hezký podvečer.

Marek MORA, náměstek ministra financí
Hezký podvečer. Děkuji za pozvání.

Petr SUCHOŇ, moderátor
Tak začneme tím až hroživě vypadajícím souslovím. Generální stávka, jak blízko či daleko je, pane Středulo, co se musí stát, aby nebyla a pokud se nestane nic, opravdu bude?

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Pokud vím, tak ČMKOS vyhlásilo stávkovou pohotovost, nikoliv generální stávku.

Petr SUCHOŇ, moderátor
Taková slova ve veřejném prostoru padají.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
To je v pořádku, to je naprosto v pořádku to, že padají zcela logické. Lidé s generální stávkou spojí rozdíl mezi rokem 89, s komunisty a bez komunistů a samozřejmě přihlížejí k tomu, že považují vládu Petra Fialy za velmi špatnou a vidí jednu z mála možností, jak to změnit právě generální stávkou. Co se týká ČMKOS, my jsme vyhlásili stávkovou pohotovost. Ty důvody jsme zveřejnili na tiskové konferenci, no a pokračovali jsme dál, protože jsme chtěli propočítat, jaké jsou skutečně dopady. Mimochodem to by měla vláda udělat také, protože od 1. dubna letošního roku vláda musí udělat tzv. Family Impact Assessment, neboli dopady na rodinu. A ten rozdíl, který nám vzniká mezi některými ekonomy a námi, je zásadní zejména v tom, že my samozřejmě počítáme s tím, že tady tento balíček je protiinflační, tlačí na tvorbu cen bohužel, takže zvýší inflaci a samozřejmě jsou tam otázky benefitů a další, které jsou jednou z největších položek. Dále je to samozřejmě znovuzavedení nemocenské, ale ten hlavní je, že ta ztráta těch příjmů, těch disponibilních, když vezmeme inflaci plus ty další věci, tak my odhadujeme opravdu na polohu mezi 17-20 procenty disponibilních příjmů. To neznámá to, co říkal pan Kovanda. Stačilo, kdyby si poslechl tu naši tiskovou konferenci, tak zjistí, že to není jenom otázka toho, co balíček takzvaně ušetří, ale jaké jsou jeho i další dopady, a to ještě nevíme v této chvíli, jak to vypadá s těmi dotacemi nebo podporami podniků, protože to ještě nikdo ani nevěděl, takže se ani neví, oč se jedná. Ale máme obavu, ale máme obavu, že jejich rušení

může být také cenotvorné, takže tam je těch problémů daleko více a my jasně říkáme, protože co udělala vláda, aby pochopili i vaši diváci, tak vláda několik měsíců vyjednávala, vy novináři jste to postupně odhalovali. Výsledkem bylo, že my jsme žádali na tripartitě, aby to bylo s námi projednáno, právě pan ministr financí by dostal dokonce úkol, že to má předložit na tripartitě a výsledek byl, že nám poslal pouze závěry NERVu a sám ani na tu tripartitu nepřišel, jak jsme bod zrušili, a to, že se to projednávalo v pondělí, tak to bylo důsledkem toho, co se odehrálo, co udělal pan premiér, řekl, tady ty změny představili balíček všichni. Ten velký chural, který tam seděl. A výsledkem bylo, že v neděli sdělil, že o tom se vlastně nechťejí ani bavit, a to je docela vážná věc, protože to není dialog, to, že zásadně to nebudou měnit, ale to je prostě ta zásadní věc z naší strany.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Dobře, pane náměstků, sám premiér řekl nečekáme slova chvály, víme, že ta kritika bude velká, ale stávková pohotovost. Máte pochopení?

Marek MORA, náměstek ministra financí

Já osobně pro to příliš pochopení nemám, ale já tohle chápu jako součást jakési politické hry. Já jsem náměstek na ministerstvu financí, mi nepřísluší asi hodnotit...

Petr SUCHOŇ, moderátor

Vy právě žádné politické hry hrát nemusíte.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Ne, nemusím.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Tak řekněte ten balíček z vaší strany. Byl by ještě tvrdší, kdyby to bylo jenom na vás?

Marek MORA, náměstek ministra financí

Kdyby to bylo jenom na mě, tak byl určitě tvrdší. Ano, myslím si, že bych se snažil více škrtat, více šetřit, asi bych nedělal tu změnu na straně DPH, kde vlastně na DPH je čisté plus pro spotřebitele, to znamená, není tam zdražení, není tam úspora.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Naopak zdražení pro spotřebitele.

Marek MORA, náměstek ministra financí

No, tak vcelku je otázka, jestli dojde k nějakému zlevnění, o tom se ekonomové přou. Takže já bych ho udělal trochu jinak, ale já jsem už dlouho v prostředí, kde fungují politici jak na evropské úrovni, tak na české úrovni. Chápu politickou realitu, chápu, že politické rozhodování nikdy není takové, které přináší ten nejlepší ekonomický výsledek, ale myslím si, že celkově je balíček velmi dobrý.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Ten dopad na rodinu. Odbory to spočítaly, že to je suverénně víc než 100 000 Kč, například hnutí ANO nějakých 65 000 Kč, dopad na průměrnou rodinu, člen NERVu, pan Dušek, na nějakých 45 000. Navíc pořád jsou to desítky tisíc. Tak jak to vysvětlit těm rodinám takovým způsobem, že to je opravdu potřeba, že bez toho se prostě státní kasa neobejde.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Já si myslím, že se musíme odpíchnout od toho prvopočátku. Naše veřejné finance, zejména po období covidu, se skutečně dostaly do situace, kdy začaly být neudržitelnými. Česká republika obecně dlouhodobě, jestli měla nějakou makroekonomickou výhodu a věc, na které vlastně byla dlouhodobě postavena i naše hospodářská prosperita, protože my jsme relativně dobře prosperovali

za těch, dejme tomu, 20 let v Evropské unii, tak to podle mě byla jedna základní věc, a to byla cenová stabilita a udržitelnost veřejných financí. Oba tyto faktory jsme během covidu ztratili a oba tyto faktory se musíme znovu snažit získat zpět. Centrální banka se snaží o to, abychom dosáhli opět cenové stability. Vláda usiluje o to, abychom dosáhli udržitelnosti veřejné financí, protože to je podmínka nutná pro hospodářskou prosperitu a i pro sociální smír. Já bych jenom chtěl říct třeba k těm číslům, která se ukazovala na začátku, ty sociální výdaje, tak úplně primární mandatorní výdaje před sociálními výdaji, před důchody je výdaj na obsluhu dluhu a obsluha dluhu nám prostě roste. Ty výdaje my jsme měli dlouhodobě někde kolem 40 miliard ročně jsme kolísali za minulý rok, to už bylo k 50 miliardám ročně, a pokud bychom neudělali nic, tak bychom do dvou, do tří let se přiblížili 100 miliardám ročně, roční výdaje jenom na obsluhu dluhu, a to jsou peníze, které nám chybí na ostatní výdaje, včetně těch sociálních. Takže to, že vláda něco musela udělat, je naprosto zřejmé. Podle mě ten balíček je velmi dobrý, pokud se ho podaří prosadit a já jsem o tom přesvědčen, že ano, protože ta shoda uvnitř koalice je velmi pevná. Tak se prostě vrátíme zpátky na trajektorii, která zaručí udržitelné veřejné finance, zaručí hospodářskou prosperitu a zaručí i podmínku pro sociální smír.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Pane Středulo, vy v té stávkové pohotovosti máte podporu i škodováckých odborů. Já úplně jako laik si nedokážu představit, že by odbory škodovky, zaměstnanci škodovky, šly do stávky pár týdnů poté, co dostali přidáno 10 % i s bonusy to může být 25 %. Nebyl by to faul na vedení firmy?

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Faul na vedení firmy. A co ty fauly na vedení firmy ze strany vlády, zrušení benefitů? Například firma, jako je Škoda Auto, samozřejmě ten benefitní program má a vláda učiní to, že po 30 letech, kde to bylo stabilní, kde to pomáhalo zaměstnancům i zaměstnavateli, kde to vytvářelo dobré podmínky pro dobrý pocit zaměstnanců i toho zaměstnavatele, tak najednou vláda přijde, že je zdaní, proč? Protože vidí položky, které mají největší četnost a může to mít největší výkon.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Vy si myslíte, že to zdanění benefitů bude znamenat jejich zrušení? Protože třeba podle některých ekonomů ekonomové říkají, že na trhu práce je stále nedostatek, obzvláště kvalitní pracovní síly a že ten benefit je jistou kulturou, tak i to zdanění vlastně nebude znamenat.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Víte, co je zajímavé, že používáte jako benchmark ekonomy unie zaměstnavatelských svazů, zaměstnavatelé si udělali průzkum na to, ten průzkum vyšel, že 94 % všech těch, co poskytují benefity, přestanou poskytovat právě proto, co tady vláda v tom dělá, takže výsledný efekt toho bude. Takže ty, ta zařízení třeba, které se starají o zdraví zaměstnanců, různé masáže, malí podnikatelé v tomto případě budou bez kšeftu proto, protože nebudou poskytovat, takže co zvýší nezaměstnanost, to je super hospodářská politika vlády naprosto šílená, takže jenom to zhorší atmosféru, protože ty peníze budou drahé, a když by někdo chtěl něco dělat, tak v tomto případě to bude ze zisku po zdanění pravděpodobně, anebo to bude dát do mzdy, ale když to dá do mzdy, tak pochopitelně už nebude ten benefitní program, který se tam celou dobu vytvářel.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Zeptám se tak stejně pana náměstka. Konec benefitů, soumrak benefitů v České republice?

Marek MORA, náměstek ministra financí

No, možná ano, ale já bych to skutečně neviděl takto dramaticky, to je podle mě taková víceméně marginálie, musíme si uvědomit...

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
60 000 pro rodinu. Ano, to není marginálie.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Pardon, ano, ale máme, prosím vás, téměř nulovou nezaměstnanost v České republice, máme nezaměstnanost, ale každý, kdo chce pracovat, tak práci najde. Nevím, jestli zrovna v tuto chvíli se máme starat, nebo má být hlavní péče o to, jestli nám naroste nezaměstnanost o pár desetin procenta. Myslím si, že v důsledku tohoto balíčku nenaroste, ale já jako ekonom říkám, kéž by trošku narostla, protože by to jenom ozdravilo trh práce, to si myslím mimochodem, že by možná mělo být předmětem odborářského zájmu...

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Předmětem balíčku je zvýšit nezaměstnanost v České republice?

Marek MORA, náměstek ministra financí

Já říkám, že jí nezvýší.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Nemá být ekonom, nemá chtít plnou zaměstnanost právě proto, že kdokoli kdo je disponibilní pracovní síla, tak vytváří přece hodnotu, a to my chceme, aby hodnotu jsme vytvářeli ideálně vyšší přidanou hodnotu a ne tady házeli pumy do dlouho dohodnutých věcí. A když jsme, já vítám to, co jste řekl o DPH, to je možná průlomové, ale věřím, že vám to jako náměstkovi neublíží, protože DPH má pro stát efekt zvýšení dluhu, prohloubení deficitu veřejných financí o 41 miliard korun, tak jak je v materiálu napsáno a pro občana zdražení potravin a statků, protože, a to je třicetiletá zkušenost, v tom se asi nebudeme muset přesvědčovat, když se snižuje DPH, tak se nesníží cena pro konečného spotřebitele, zvýší se zisková marže, když se zvyšuje DPH, to znamená přesuny z nižších sazeb do vyšší, tak se zvyšuje cena ještě více, než je ta samotná sazba a bylo velice zajímavé, když pan premiér by měl teď říct, jaký je rozdíl mezi cenami v roce 2020 nebo 21 a současností, to budou úplně jiná čísla, než tam říkal o tom poklesu. A co ale já říkám před závorkou, když říkal pan náměstek, tak před závorkou z naší strany je neřešená inflace, protože ta inflace, která bude vyšší v tom roce 2024, než jsou momentální předpoklady. Tak odeberete rodině, které jsme my namodelovali, která má, každý z nich má 42 000 Kč hrubého příjmu, tak jim odebere 50 000 Kč na kupní síle, to je obrovská část a to udělá inflace vyvolaná právě tímto.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Ten balíček je jednoznačně protiinflační, každý krok, který vede ke konsolidaci veřejných financí, je protiinflační, já dokonce patřím asi k menšině ekonomů, kteří říkají, že i případné zvýšení DPH, jako že v rámci toho balíčku k němu nedošlo, by bylo také protiinflační, ale nechci tady teď vést akademickou diskuzi v tomhle směru, myslím si, že ten váš propočet, pane předsedo, pokud bychom vycházeli z čísel, která máme, máme asi něco přes 4 miliony zaměstnaných osob, dejme tomu, že máme 2 miliony zaměstnaných párů, to je ten pár, ta vaše rodina, kde oba vydělávají, a pokud bych vzal to menší číslo, že teda utrpí ztrátu 152 000, nebo kolik tam vyčísľujete v tom menším případě v tom soukromém sektoru, tak by ten balíček musel mít skutečně něco přes 300 miliard.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Ale vůbec ne, tam máte tu inflaci, nezapomeňte, že vám to... Pane náměstkú, nechci vás podezírat z neznalosti ekonomiky, v tomto případě, jestli jste to četl, tak vidíte, že 52 000 dělá ta inflace, zastavte inflaci, kterou nezastavujete.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Ale tam bych teda trval na tom, že to není, prosím vás, důsledek balíčku, to, jak jste si spočítal 52 000! Za inflaci v České republice je zodpovědná Česká národní banka, to jistě dobře víte.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Opravdu, takže vy berete zodpovědnost za inflaci, když jste byl členem bankovní rady?

Marek MORA, náměstek ministra financí
Ano, beru.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Vy jste ji způsobil, tu inflaci, ne vláda tím, že otázku...

Marek MORA, náměstek ministra financí
Už jako viceguvernér České národní banky jsem vždycky říkal, že inflace je důsledek politiky České národní banky, která má brát v potaz i chování vlády i chování odborů při mzdových vyjednávání.

Petr SUCHOŇ, moderátor
Takže kdybyste teď byl guvernérem ČNB, co byste dělal?

Marek MORA, náměstek ministra financí
Já bych pokračoval ve zvyšování sazeb.

Petr SUCHOŇ, moderátor
A kde by byla teď ta úroková...

Marek MORA, náměstek ministra financí
Sazba? Já nedokážu přesně říct, byla by někde výše.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Dostal byste mnoho děkovných dopisů od bank, které si u České národní banky ukládají za vysoký úrok nepoužité prostředky. To by bylo skvělé a dividendový výnos by se zvýšil.

Petr SUCHOŇ, moderátor
Každopádně, ať se vrátíme k té mé otázce, z vašeho pohledu ten balíček je jednoznačně protiinflační. Inlace bude...

Marek MORA, náměstek ministra financí
Klesat, ale inflaci nemá v rukou vláda, ta k tomu možná může přispět, ale inflaci má v rukou česká národní banka

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Moment, to ale není pravda. Vláda úředně zvýší inflaci, v tomto případě já to nazvu až takto extenzivně, jestliže je odhad inflace pro rok 2024 2,4-2,5 %. To se shoduje ministerstvo financí s Českou národní bankou, tak DPH podle nás udělá navýšení inflace o 1,5-2 % a 1 %, 07-1 % udělají tabákové výrobky, alkohol a 07 je zvýšení pohonných hmot, poplatků atd. a to ještě nemají, v tomto není zahrnuto vliv těch 54 miliard, které se mají stáhnout z trhu a které se mohou promítnout, protože to je cenotvorné právě navýšení cen. To je vážná věc, to není tak jednoduchá věc.

Marek MORA, náměstek ministra financí
Dojde k jednorázovému zvýšení cen, zejména v důsledku nárůstu...

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů
Cen, takže dojde k zvýšení cen. Inlace, je to jasné.

Marek MORA, náměstek ministra financí
Dobře, ale to není z hlediska měnově politického ta skutečná inflace, ale já tady nechci vést teď

nějakou dramatickou diskuzi o tom. To DPH, jestli bude proinflační, tam to úplně tak nevidím, já s vámi souhlasím, že, nebo jestli tam dojde k tomu nárůstu cen v důsledku snížení DPH, to nevím, jak jste na to přišli.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Mě u toho DPH, u té zvýšené sazby, respektive normální sazby 21 % zajímá ta balená kojenecká voda z vašeho pohledu náměstka ministra financí, je to něco, co se úplně nepovedlo, nebo je to něco, na čem se bude ještě pracovat, nebo byste pracoval? Já chápu ten návrh Pirátů, že chtějí přeslazené limonády posunout někam výš. Ale když se k tomu přidá potom i ta balená kojenecká voda, tak to vypadá trochu jako kočkopes.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Určitě. Já jako náměstek ministra financí nebo jako ekonom bych řekl, že ten balíček je určitě ne zcela dokonalý, ale já bych za žádnou cenu teďka nedoporučoval vládě vybírat jednotlivé případné nedokonalosti a začít znovu o nich znovu vyjednávat. Já myslím, že ten balík je potřeba držet jako celek a jestli úplně v nějakém úplně finálním dojednávání, nějakém ladění dojde k tomu či onomu přeskupení, to bych skutečně nechal na politicích. Oni vedli ta vyjednávání, já jsem u těch vyjednávání nebyl a je to skutečně na politickém posouzení.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Ještě jedna reakce pana Středuly, když tedy ten balíček zůstane pohromadě, tak jak si přeje pan náměstek, tak ta stávka je velmi blízko podle vás?

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

Já bych rozhodně přání pana náměstka nenaplněoval, ani bych je nepodporoval, protože my bychom chtěli vrátit daňového situaci před prvního 2023, protože v tom případě mám k dispozici částku někdy mezi 50 a 55 miliardami a toto nemusíme dělat. A druhá věc je, já mám možná metodu, o které vláda možná taky uvažuje, jak to udělá s tím.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Máme 15 vteřin.

Josef STŘEDULA, předseda Českomoravské konfederace odborových svazů

S tím vínem a s tou vodou. Změní vodu na víno. To už tady ale jednou bylo.

Petr SUCHOŇ, moderátor

Dobře. Pane Středulo, tenhle závěrečný bonmot nám ukončil pořad, děkuji, že jste byl naším hostem, děkuji také panu Morovi, díky moc.

Marek MORA, náměstek ministra financí

Děkuji za pozvání.

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2023/namestek-ministra-marek-mora-v-poradu-co-51361>